

1. El paper del sindicat en la promoció del català en una societat diversa i plural

Per Seminari Salvador Seguí

Comissions Obreres es defineix com un sindicat de classe i nacional, que uneix la lluita pels drets socials amb la lluita pels drets nacionals i considera que aquests elements formen part d'un mateix procés.

Des de sempre, el nostre sindicat ha estat un lloc de trobada de treballadors i treballadores nascuts aquí i vinguts d'altres indrets, que ha fet de CCOO de Catalunya un factor de cohesió de la societat catalana al llarg dels anys, com així s'ha reconegut des de diversos àmbits. Això s'ha fet des d'una cultura sindical que té un fort convenciment que allò que ens uneix a tots els treballadors i treballadores, més enllà de totes les diferències de caràcter cultural, de llengua en molts casos, és un fort vincle social. Aquesta convicció -que ara tornem a posar en pràctica amb la nova immigració- va ser la que va contribuir al fet que la nostra societat no s'escindís, no es trenqués entre els que havien nascut a Catalunya i els que no ho havien fet i també amb els s'han incorporat després, en els diferents processos migratoris que han tingut el nostre país com a destinació.

Aquesta conjunció irrenunciable de la lluita pels drets socials i les llibertats nacionals va fer que, des dels seus orígens, Comissions Obreres apostés per la recuperació del català com a llengua pròpia de Catalunya i la vinculés a la recuperació de les llibertats i les institucions democràtiques, però també a la millora de les condicions socials i laborals de tota la ciutadania.

En aquest sentit, el sindicat considera que el coneixement i l'ús del català és un dret de ciutadania -un dret de totes les persones que resideixen a Catalunya i que les administracions han de garantir. No podem oblidar que el coneixement de les llengües oficials és un factor de cohesió social, ja que facilita l'accés de les persones a altres drets bàsics, com el dret al treball, la salut, l'educació i la participació, i, alhora, propicia la integració social, en la mesura que actua com un element de relació amb la societat.

D'altra banda, si bé és cert que el català és, sens dubte, un gran factor d'identificació amb Catalunya, hem de tenir en compte que la identificació amb un territori o amb una comunitat no passa exclusivament ni principalment per la llengua, sinó que està relacionat amb el nivell de benestar i d'igualtat de drets i d'oportunitats que aquesta comunitat és capaç d'oferir a les persones que en formen part. És aquest convenciment el que ens porta a afirmar que les polítiques de promoció de l'ús de la llengua catalana no es poden desvincular de les polítiques de millora de la qualitat de l'ocupació, de millora de l'educació o de l'accés a un habitatge digne, entre d'altres serveis bàsics. Des del nostre punt de vista, l'ampliació dels drets socials de ciutadania i la generalització dels nivells de benestar reforcen la cohesió i la complicitat en l'ús de la llengua pròpia. Avui ens trobem en un nou context social, en què s'ha produït un canvi important en la composició de la societat catalana, amb la incorporació de la nova immigració, conseqüència de factors econòmics i demogràfics. Aquesta nova realitat social també té

repercussions directes sobre la realitat lingüística del país, ja que moltes de les persones que han arribat a la nostra societat desconeixen les llengües oficials del país, especialment el català, o bé tenen un coneixement molt limitat d'aquestes llengües, cosa que afecta la seva autonomia personal en la relació amb l'entorn -i això inclou la seva incorporació al mercat de treball i la seva capacitat de conèixer i de reivindicar els seus drets o d'interaccionar amb el seu entorn.

És evident que davant d'aquesta situació, l'aprenentatge d'unes competències lingüístiques bàsiques en les dues llengües oficials és un element clau per garantir la plena autonomia de les persones estrangeres al nostre país. Però és cert que, actualment, l'accés a aquestes llengües per part de les persones nouvingudes no es produeix de la mateixa manera, en la mesura que l'adquisició de competències bàsiques en català resulta més difícil. I això és així per diferents motius, per les dificultats vinculades a la situació legal, per la segregació territorial, per l'actitud dels mateixos catalanoparlants, per les expectatives personals... Potser ho podríem resumir dient que regeix un principi d'utilitat: les persones escullen la llengua que consideren més útil per interactuar amb el seu entorn. No hem d'oblidar que, per a les persones nouvingudes el català i el castellà són, en primer lloc, instruments de comunicació, i escolliran la llengua que percebin més útil. Després, potser, i en funció de com visquin la seva estada entre nosaltres, podran ser un element d'identificació.

En aquest context en què totes dues llengües oficials són necessàries per garantir el benestar de les persones, Comissions Obreres aposta perquè el català, com a llengua pròpia, sigui una llengua compartida per tothom, de fer del català veritablement una llengua d'acollida en una societat que garanteix la igualtat de drets i de deures de tota la ciutadania.

D'altra banda, cal tenir en compte que la diversitat de la població catalana actual és una oportunitat per construir una nova identitat basada en un projecte col·lectiu, que s'obri al multilingüisme. Aquesta política s'ha de desenvolupar amb la promoció, la protecció i la preservació de la diversitat lingüística i cultural que hi ha a Catalunya com un factor de riquesa i amb la sensibilització de la població en general sobre els valors positius de la diversitat lingüística i de la preservació del patrimoni lingüístic col·lectiu. Així construirem una nova identitat en què el factor de cohesió social estarà basat en un projecte comú de millora del benestar de les persones, i que inclou la llengua entre altres elements igualment importants.

És cert que durant aquests darrers anys s'ha fet un esforç en la promoció del coneixement i l'ús de la llengua catalana, que ha tingut la seva màxima expressió en la tasca desenvolupada des del sistema educatiu, que actualment garanteix que l'alumnat, en acabar el període d'ensenyament obligatori, assoleixi competències lingüístiques en les dues llengües oficials de Catalunya. La promoció i l'ús del català, però, no es pot restringir a l'àmbit educatiu, sinó que cal promoure'l en el conjunt de la societat i en particular en el món laboral.

El coneixement del català per part dels joves que s'incorporen en el món laboral és una oportunitat per superar la situació deficitària actual que es dona en relació amb l'ús del català en el món del treball.